

JUDr. ZUZANA STAVROVSKÁ
komisárka pre osoby
so zdravotným postihnutím

SPRÁVA ÚRADU KOMISÁRA PRE OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM

DSS Prima n.o.

Adresa zariadenia	DSS Prima n.o., Banšelovej 3988/4, 821 04 Bratislava
Zriaďovateľ	Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím Bratislava II a ECHO-Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím
Riaditeľ	PhDr. Bystrík Tomly
Typ zariadenia	Domov sociálnych služieb (DSS) ambulantná forma, Chránená dielňa (CHD)
Kapacita zariadenia	10
Aktuálny počet klientov	10
Dátum výkonu monitoringu	17. júla 2019
Monitoring vykonali	Mgr. Veronika Veslárová, Mgr. Kristína Majvitorová
Naša značka	M/031/2019/DSS
Samosprávny kraj	Bratislavský

JUDr. Zuzana Stavrovská
komisárka pre osoby so zdravotným postihnutím

Úrad komisára pre osoby
so zdravotným postihnutím
Račianska 153
831 54 Bratislava 35

Obsah

DSS Prima n.o.	1
Monitorovacia činnosť Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím	4
Monitorovací tím a spôsob hodnotenia	5
Metodológia	7
Informácie o zariadení sociálnych služieb	8
1. <i>Právo na primeranú životnú úroveň (čl. 28 Dohovoru)</i>	9
Materiálno-technické podmienky	9
1.1 Budova zariadenia	9
1.1.1 Bezbariérovosť	9
1.1.2 Bezpečnostné podmienky	11
1.2 Izby klientov	11
1.3 Hygienické podmienky	11
1.4 Stravovanie	12
1.4.1 Oblečenie klientov	12
1.5 Hygiena a súkromie klientov	12
1.5.1 Slobodná komunikácia	13
1.5.2 Návštevy	13
1.5.3 Voľnosť pohybu klientov a pobyt na čerstvom vzduchu	13
1.6 Stimulujúce prostredie	13
1.7 Spoločenský a osobný život	13
2. <i>Právo na dosiahnutie najvyššieho možného štandardu fyzického a duševného zdravia (čl. 25 Dohovoru)</i>	14
2.1 Dostupnosť zariadenia	14
2.2 Personálne obsadenie (odbornosť poskytovania soc. služieb)	14
2.3 Starostlivosť o klientov	14
2.3.1 Individuálne plány klientov	15
2.4 Dostupnosť liekov	15
2.5 Podpora všeobecného a reprodukčného zdravia	15
3. <i>Právo na uplatňovanie spôsobilosti na právne úkony, rovnosti pred zákonom, osobnej slobody a osobnej bezpečnosti (čl. 12 a 14 Dohovoru)</i>	16
3.1 Preferencie a želania klientov	16
3.2 Spôsobilosť na právne úkony	16
3.3 Prístup k osobným informáciám	16

4.	<i>Právo na ochranu pred mučením alebo krutým, neľudským či ponižujúcim zaobchádzaním alebo trestaním a ochrana pred vykorisťovaním, násilím, alebo zneužívaním (čl. 15 a 16 Dohovoru)</i>	18
4.1	Prístup zamestnancov ku klientom	18
4.2	Obmedzovacie prostriedky	18
4.3	Sťažnosti klientov	18
5.	<i>Právo na nezávislý spôsob života a na začlenenie sa do spoločnosti (čl. 19 Dohovoru)</i>	20
5.1	Podpora nezávislého života klientov	20
5.1.1	Finančné prostriedky klientov	20
5.2	Prístup k vzdelávaniu a pracovným príležitostiam	20
SUMARIZÁCIA OPATRENÍ DSS Prima n.o.		22
Termín plnenia ihneď		22
Termín plnenia do 30.06.2021		22

Monitorovacia činnosť Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím.

Prijatím zákona č. 176/2015 Z. z. o komisárovi pre deti a o komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1. septembra 2015, bol v Slovenskej republike vytvorený základ fungovania nezávislej inštitúcie na zabezpečenie verejnej ochrany práv osôb so zdravotným postihnutím v súlade s Parížskymi princípmi prijatými rezolúciou Valného zhromaždenia OSN č. 48/134 z 20. decembra 1993 o Vnútroštátnych inštitúciách na presadzovanie a ochranu ľudských práv. Slovenská republika tak splnila záväzok, ktorý jej vyplýval z Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím (ďalej len „Dohovor“) článku 33 ods. 2 – *Vykonávanie dohovoru na vnútroštátnej úrovni a monitorovanie*. Predmetný článok Dohovoru požaduje od štátu, ktorý je zmluvnou stranou tohto Dohovoru, aby vytvoril nezávislý mechanizmus na presadzovanie, ochranu a monitorovanie vykonávania Dohovoru, ktorý Slovenská republika ratifikovala. Dohovor nadobudol platnosť dňa 25. júna 2010 v súlade s článkom 45 ods. 2 a je publikovaný v Zbierke zákonov pod č. 317/2010 Z. z. Opčný protokol k Dohovoru je v Zbierke zákonov publikovaný pod č. 318/2010 Z. z.

Komisár na základe podnetu alebo z vlastnej iniciatívy posudzuje dodržiavanie a monitoruje práva osôb so zdravotným postihnutím, najmä vykonávaním nezávislého zisťovania plnenia záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Cieľom monitoringov vykonávaných osobnými návštevami je identifikovať a súčasne zmapovať, akým spôsobom je zabezpečené dodržiavanie ľudských práv v zariadeniach sociálnych služieb, odhaliť systémové a ľudské nedostatky pri implementácii medzinárodných dohovorov. Nemenej dôležitým cieľom je aj pomocou analýz výsledkov z monitoringov pomôcť zabezpečiť vysokokvalitné služby v zariadeniach sociálnych služieb v budúcnosti.

V kontexte vyššie uvedeného je potrebné vnímať celý proces monitorovania zariadení sociálnych služieb v sociálnom systéme Slovenskej republiky, ktorý sme prednostne zamerali na celoročné pobytové zariadenia sociálnych služieb.

Z realizovaných monitoringov v zariadeniach sociálnych služieb s celoročnou pobytovou formou sme zistili, že mnohí poskytovatelia sociálnych služieb a zamestnanci týchto poskytovateľov sa stále „učia“ rozumieť uplatňovaniu ľudsko-právnej paradigmy, keď sa sociálne služby posúvajú od starostlivosti zameranej na saturovanie základných ľudských potrieb, k tvorbe, podpore a zabezpečeniu kvality života prijímateľov sociálnych služieb. Na druhej strane je dôležité, aby aj samotní klienti ako prijímatelia sociálnych služieb vnímali, že poskytovaná sociálna služba nie je otázkou charity, ani dobrej vôle poskytovateľov, za ktorú majú byť vďační a udržiavaní v nerovnovážnom postavení voči zamestnancom verejného, či neverejného poskytovateľa sociálnej služby. Veď sú to práve klienti, ktorí majú zastávať aktívnu pozíciu v sociálnych službách v súlade s verejným záujmom podpory kvality života prijímateľov sociálnych služieb a konceptu aktívneho občianstva. Za cestu, akým sa tento verejný záujem presadzuje, sa považuje koncept podmienok kvality podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách, prostredníctvom ktorého sa kvalita v sociálnych službách

vysvetľuje, implementuje i vyhodnocuje. Je potrebné nestrácať zo zreteľa, že pre kvalitu sociálnych služieb sú dôležité dve skutočnosti:

- a. zohľadnené a naplnené predstavy, subjektívne požiadavky a potreby klientov a ich rodín;
- b. objektivizované požiadavky na podmienky kvality poskytovanej sociálnej služby stanovené v zákone o sociálnych službách alebo fakultatívne systémami manažérstva kvality.

O kvalite sociálnych služieb sa nedá hovoriť tam, kde sú precízne dodržiavané všetky objektivizované vonkajšie požiadavky na kvalitu služby, ale prijímateľ sociálnej služby je nespokojný, nešťastný a chce by sa vrátiť do svojho prirodzeného sociálneho prostredia. A naopak, je problematické hovoriť o kvalite v prípade, že klient je síce subjektívne spokojný, ale nie sú dodržiavané požiadavky determinujúcej dokumentácie, odborných postupov na poskytovanie sociálnych služieb.

Monitorovací tím a spôsob hodnotenia

Monitoring vykonali zamestnanci Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím Mgr. Veronika Veslárová a Mgr. Kristína Majvitorová, dňa 17. júla 2019.

Návšteva zariadenia bola vykonaná neohlásene, pán riaditeľ bol osobne informovaný o začatí výkonu monitoringu a zamestnanci Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím mu odovzdali poverenie k výkonu monitoringu a vyžiadali si potrebnú dokumentáciu.

Zamestnancom Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím pri výkone monitoringu prislúchajú oprávnenia a povinnosti v zmysle zákona o komisárovi a zákona č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov.

Monitoring mal formu dotazníkového šetrenia spojeného s rozhovormi s vedením, odbornými zamestnancami a klientmi, ako aj pozorovaním prostredia v zariadeniach sociálnych služieb a bol štruktúrovaný nasledovným spôsobom:

1. stretnutie s vedením zariadenia sociálnych služieb, oboznámenie sa s dokumentáciou zariadenia, štruktúrou a profiláciou klientov podľa druhu zdravotného postihnutia, veku, mobility, spôsobilosti na právne úkony a agendou opatrovníctva;
2. prehliadka vonkajších a vnútorných priestorov;
3. osobné záležitosti klientov a ťažisko zamerania sociálnych služieb na klienta;
4. poskytovanie stravy;
5. kontakt s rodinou a program vo voľnom čase;
6. zdravotná a ošetrovateľská starostlivosť;
7. oboznámenie vedenia zariadenia sociálnych služieb s prvotnými zisteniami.

Údaje získané z dotazníkového šetrenia vykonaného vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb s celoročnou pobytovou formou sú významným podkladom pre:

1. podávanie návrhov a odporúčaní v prípade zistenia, že pri poskytovaní sociálnej služby v zariadení sociálnych služieb došlo k porušeniu alebo k ohrozeniu práv osôb so zdravotným postihnutím;
2. návrhy zmien platnej legislatívy v prípade zistenia, že platnou legislatívou a praxou sú porušované konkrétne články Dohovoru.

Metodológia

Hlavným prostriedkom hodnotenia zariadení je sada nástrojov Svetovej zdravotníckej organizácie QualityRights Tool Kit, založených na hodnotení a zlepšovaní štandardov kvality a ľudských práv v zariadeniach sociálnych služieb. QualityRights Tool Kit je rozdelený do piatich oblastí, ktoré zahŕňajú štandardy a kritériá. Oblasti sú zamerané na články Dohovoru 12 a 14 Rovnosť pred zákonom, Sloboda a osobná bezpečnosť, čl. 15 a 16 Ochrana pred mučením alebo krutým, neľudským či ponižujúcim zaobchádzaním alebo trestaním a Ochrana pred vykorisťovaním, násilím a zneužívaním, čl. 19 Nezávislý spôsob života a začlenenie do spoločnosti, čl. 25 Zdravie a článok 28 Primeraná životná úroveň a sociálna ochrana. Všetky oblasti sa skladajú z jednotlivých štandardov a kritérií. Pri hodnotení postupuje monitorovací tím od detailného ku komplexnému, to znamená, že najprv hodnotia jednotlivé kritériá a potom na základe výsledkov hodnotia štandardy, ktoré sa následne premietajú do hodnotenia celej oblasti.

Oblasť	Štandard
Právo na primeranú životnú úroveň (Článok 28 Dohovoru)	Hodnotí sa technický stav budovy, podmienky pre spánok a dostatok súkromia klientov, hygienické podmienky, stravovanie, právo na slobodnú komunikáciu, či zariadenie má stimulujúce prostredie a hodnotí sa spoločenský a osobný život klientov a ich zapojenie do komunity.
Právo na najvyššiu dosiahnuteľnú úroveň fyzického a duševného zdravia (Článok 25 Dohovoru)	Hodnotí sa dostupnosť zariadenia pre klientov, ktorí potrebujú liečbu a podporu, personálne obsadenie a starostlivosť o klientov, dostupnosť liekov a podpora všeobecného a reprodukčného zdravia klientov.
Právo na uplatnenie spôsobilosti na práve úkony a právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. (Čl. 12 a 14 Dohovoru)	Hodnotí sa, či sú preferencie klientov prioritou pri poskytovaní sociálnej služby, postupy a záruky, zahŕňajúce starostlivosť založenú na slobodnom a informovanom súhlase klienta a prístup klientov k osobným informáciám o ich zdraví.
Ochrana pred mučením a iným krutým, neľudským alebo ponižujúcim zaobchádzaním. (Článok 15 a 16 Dohovoru)	Hodnotí sa právo klientov na ochranu pred slovným, duševným, telesným, alebo sexuálnym týraním a pred fyzickým a citovým zanedbávaním, či sú pre riešenie kríz používané alternatívne metódy namiesto používania obmedzovacích prostriedkov, či sú v zariadení používané medicínske postupy výhradne na základe slobodného a informovaného súhlasu klientov, zaistenie ochrany klientov pred mučením, krutým, neľudským a ponižujúcim zachádzaním a pred inými formami zneužívania či týrania.
Právo na nezávislý spôsob života a zapojenie do spoločnosti (Článok 19 Dohovoru)	Hodnotí sa, či sú klienti podporovaní v prístupe k miestu, kde môžu žiť a k finančným prostriedkom nevyhnutným pre život v spoločnosti, či majú prístup k vzdelávaniu a pracovným príležitostiam, či je podporované ich právo účasti na politickom a verejnom živote, ako aj dostatočné aktivity klientov v oblasti kultúrnych, náboženských, alebo voľnočasových činností.

Informácie o zariadení sociálnych služieb

Krajský úrad v Bratislave, na základe návrhu zakladateľov Združenia na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím Bratislava II a ECHO-Združenia na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím, rozhodol dňa 28.12.1999 č. OVVS/99/1078/15-NO o registrácii neziskovej organizácie Prima n. o. – Domov sociálnych služieb pre dospelých, skrátený názov Prima n.o. (ďalej len „zariadenie“). Účelom zariadenia je poskytovanie sociálnych služieb a vytvorenie podmienok pre poskytovanie všeobecne prospešných služieb v oblasti starostlivosti o rozvoj psychickej činnosti mentálne postihnutých, pre zabezpečovanie práce na chránených pracoviskách a v chránených dielňach, pre zabezpečovanie a vytváranie podmienok chráneného bývania pre mentálne postihnutých občanov a prevádzkovanie sociálneho zariadenia v okrese Bratislava II, poskytujúceho sociálnu starostlivosť, pomoc a ochranu mentálne postihnutým občanom, resp. kombinovaným postihnutím (mentálne a telesne).

Podľa Zákona o sociálnych službách zariadenie poskytuje pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby, sociálne poradenstvo, sociálnu rehabilitáciu, zabezpečuje pracovnú terapiu, záujmovú činnosť a utvára podmienky na vzdelávanie.

Víziou zariadenia je *„spoločnosť, v ktorej dospelí ľudia so znevýhodnením žijú svoj vlastný dospelý život, naplnený ich vzťahmi, prácou, rodinami, nápadmi, úspechmi, zlyhaniami a opätovnými pokusmi“*.

Poslaním zariadenia je podpora *„dospelých ľudí s mentálnym znevýhodnením a ich príbuzných tak, aby zvládli svoj život a nachádzali možnosť osobnej realizácie. Nepovažujeme ich za deti – nehráme sa s nimi, nevychovávame ich, nekrmíme ich. To, čo robia, hovoria a o čom snívajú, berieme vážne.“*

Cieľom zariadenia je *„podporovať samostatnosť ľudí s mentálnym znevýhodnením v bežných denných činnostiach, vo vzťahoch a v práci a hľadať spôsoby, aby si znevýhodnení ľudia vedeli samostatne poradiť. Zvládnutie malých každodenných úloh ako nákupy, cestovanie, upratovanie, či vybavovanie na úradoch prinášajú viac sebavedomia a radosti nielen im, ale aj ich blízkym.“*

1. Právo na primeranú životnú úroveň (čl. 28 Dohovoru)¹

Materiálno-technické podmienky

1.1 Budova zariadenia

Zariadenie sa nachádza v samostatnom jednopodlažnom pavilóne bývalých detských jasí. Vonkajšie prostredie je neupravené, na oknách sú mreže. Budova, je vo vlastníctve Mestskej časti Bratislava Ružinov a zariadenie má s ňou uzavretú zmluvu o prenájme. Priestorové vybavenie pozostáva zo vstupného priestoru, dielne, skladu, dennej miestnosti – jedálne, kuchynky – výdaj stravy, šatne, zariadenia pre osobnú hygienu deleného podľa pohlavia klientov a pre personál a z dvoch kancelárií. Jedna z miestností slúži klientom domova sociálnych služieb a druhá ako chránená dielňa.

1.1.1 Bezbariérovosť

Priestory sú čiastočne debariérizované, na dámskej toalete sa nachádzajú madlá, na pánskej chýbali. Čiastočnú barierizáciu má najmä pánska toaleta. Toalety boli počas našej návštevy čisté, nechýbali toaletné potreby a uterák. Vstup do riaditeľne je bariérový, nakoľko dovnútra vedú dvere s prahom.

1. Opatrenie

Odstránenie prahu v riaditeľni v súlade s prílohou k Vyhláske č. 532/2002 Z. z. Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie.

Termín plnenia: do 30.06.2021

Toaleta pre personál je v rozpore s Prílohou k Vyhláske č. 532/2002 Z. z. Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie s bodom 2.2.1. Dvere vo vnútornom priestore musia mať svetlú šírku najmenej 800 mm. V dome s bytmi osobitného určenia a v inej stavbe na bývanie určenej na užívanie osobou na vozíku musia mať dvere

¹ Osoby so zdravotným postihnutím majú právo na primeranú životnú úroveň, vrátane dostatočnej výživy, oblečenia a ubytovania a na ustavičné zlepšovanie životných podmienok. Uplatňovanie tohto práva sa má zabezpečiť bez diskriminácie ich zdravotného postihnutia. Okrem práva na životnú úroveň majú mať osoby so zdravotným postihnutím právo na sociálnu ochranu a preto je potrebné pre osoby so zdravotným postihnutím:

- a) zabezpečiť rovnaký prístup k službám zásobovania obyvateľstva čistou vodou a prístup k vhodným a cenovo dostupným službám, pomôckam a k iným formám pomoci pre potreby súvisiace so zdravotným postihnutím;
- b) zabezpečiť najmä ženám a dievčatám so zdravotným postihnutím a starším osobám so zdravotným postihnutím, prístup k programom sociálnej ochrany a k programom znižovania chudoby;
- c) zabezpečiť ich rodinám, ktoré žijú v chudobe, prístup k pomoci od štátu s úhradou výdavkov súvisiacich so zdravotným postihnutím vrátane vhodného vzdelávania, poradenstva, finančnej pomoci a odľahčovacích služieb;
- d) zabezpečiť prístup k programom verejnej bytovej výstavby;
- e) zabezpečiť rovnaký prístup k dávkam a programom dôchodkového zabezpečenia.

šírku najmenej 900 mm a musia byť vybavené z oboch strán šikmými držadlami. Turniketové a kyvné dvere sa nemôžu navrhovať ako jediný možný prístup. Pánska toaleta je v rozpore s bodom 2.3.1. Záchodová kabína navrhovaná pre osobu na vozíku musí mať najmenšie pôdorysné rozmery 1 400 mm x 1 800 mm; v novonavrhovanej budove 1 600 mm x 1 800 mm. Záchodová misa musí byť jednostranne osadená najmenej 270 mm od bočnej steny; z druhej strany musí byť vedľa záchodovej misy 800 mm široká manipulačná plocha so zabezpečeným voľným príjazdom pre vozík. Je vhodné zabezpečiť takúto plochu po oboch stranách záchodovej misy. Dvere záchodovej kabíny musia spĺňať požiadavky podľa bodu 2.3.4. a taktiež s bodom 2.3.4 Z vnútornej strany dverí musí byť umiestnené vodorovné držadlo. Zámok dverí musí byť odistiteľný aj z vonkajšej strany.

2. Opatrenie

Debarierizácia toaliet v zariadení v súlade s prílohou k Vyhláške č. 532/2002 Z. z. Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie.

Termín plnenia: do 30.06.2021

Vonkajšie prostredie pred zariadením je značne zanedbané. Do zariadenia sa vchádza cez plošinu, ktorá nemá vodiacu tyč v zmysle Prílohy k vyhláške č. 532/2002 Z. z. Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie bod 1.3.11. Rampa musí mať po oboch stranách vodiacu tyč vo výške 300 mm.

3. Opatrenie

Vybudovanie vodiacej tyče pri vchodovej rampe v súlade s prílohou k Vyhláške č. 532/2002 Z. z. Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie

Termín plnenia: do 30.06.2021

Absentuje stojisko na odstavnej ploche pre vozidlo osoby s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie.

Obr. č. 1 Vstup do zariadenia

1.1.2 Bezpečnostné podmienky²

V zariadení sa nenachádza bezpodnetová miestnosť a zamestnanci nepoužívajú obmedzovacie prostriedky. V zariadení sa nachádzajú klienti s mentálnym postihnutím, jedna klientka je imobilná a pohybuje sa pomocou invalidného vozíka.

1.2 Izby klientov

V zariadení sa nenachádzajú izby klientov určené na pobytovú formu sociálnej služby, nakoľko zariadenie poskytuje sociálne služby ambulantnou formou a je otvorené pre klientov v čase od 7:00 hodiny do 15:30 hodiny. Klienti majú počas pobytu v zariadení k dispozícii na odkladanie vecí svoje vlastné skrinky, ktoré si sami uzamykajú.

1.3 Hygienické podmienky

Prostredie pôsobí celkovo zanedbane, personál uvádza, že priestory upratujú spoločne s klientmi.

² V súlade s prílohou č. 2 zákona o sociálnych službách, má mať poskytovateľ sociálnej služby vypracované postupy a pravidlá riešenia krízových situácií a systém preventívnych opatrení na predchádzanie vzniku krízových situácií.

1.4 Stravovanie

Stravovanie v zariadení je zabezpečené donáškou hotovej stravy na základe deň vopred zaslanej objednávky podľa ponuky týždenného jedálneho lístka. Vo vlastnej kuchyni sa strava pripravuje a servíruje. Klienti konzumujú stravu prevažne v jedálni. Klienti si donášajú svoju desiatu, prípadne olovrant, ktorý si môžu odložiť v kuchynke, či už v skrinkách, alebo v chladničke. Jedáleň je spoločná pre klientov a zamestnancov. Kuchynka je klientmi využívaná, nakoľko si v nej klienti pečú, alebo varia jedlá podľa vlastného výberu.

Obr. č. 2, 3 Kuchynka pre klientov

Na vstupných dverách do kuchyne je nakreslená umývačka riadu a ručne napísaný rozpis starostlivosti o umývačku riadu, s konkrétnymi menami klientov na jednotlivé dni.

1.4.1 Oblečenie klientov

V čase návštevy monitorovacieho tímu boli klienti oblečení vo vlastnom oblečení, primeranom ročnému obdobiu.

1.5 Hygiena a súkromie klientov

Toalety boli počas našej návštevy čisté, nechýbali toaletné potreby a uterák. Klientske toalety sú oddelené na ženské a mužské, v zariadení nedochádza k porušovaniu súkromia klientov pri vykonávaní hygieny.

1.5.1 Slobodná komunikácia

Klienti môžu telefonovať z vlastných mobilov, môžu písať listy alebo posilať emaily. V zariadení sa učia ako pracovať s počítačom – vyhľadávanie informácií, ako komunikovať na sociálnych sieťach, ako komunikovať prostredníctvom emailu.

1.5.2 Návštevy

Hodnotenie tejto oblasti sa nedá aplikovať, zariadenie poskytuje sociálne služby ambulantnou formou, klienti po 15:30 hodine odchádzajú zo zariadenia domov. Zariadenie spolupracuje s rodinou klienta, takže nie sú potrebné návštevy klientov.

1.5.3 Voľnosť pohybu klientov a pobyt na čerstvom vzduchu³

Klienti zariadenia nemajú stanovené žiadne obmedzenia v pohybe mimo objektu zariadenia. Zariadenie pôsobí domáckym až rodinným štýlom a je voľne otvorené pre klientov od 7:00 hodiny do 15:30 hodiny.

1.6 Stimulujúce prostredie

Interiér je útulný, na stenách sú práce a obrázky, ktoré namaľovali klienti. Investície na zveľadenie vonkajšieho prostredia nie sú vyčlenené žiadne, budova, v ktorej sídli zariadenie je v nájme mestskej časti Bratislava-Ružinov. Počas monitoringu sa klienti zdôverili, že sa do zariadenia tešia a majú to tam radi. Zamestnanci, ako aj riaditeľ zariadenia majú otvorenú a priateľskú komunikáciu nielen s klientmi, ale aj s rodičmi, či zákonnými zástupcami klientov.

1.7 Spoločenský a osobný život⁴

Klienti sa podieľajú podľa svojich síl a schopností na organizovaní spoločného života a môžu podávať námety a návrhy na zlepšenie životných podmienok v zariadení. Zariadenie spolupracuje s Miestnym úradom Bratislava – Ružinov. Do zariadenia prichádzajú aj študenti sociálnej práce v rámci svojej praxe.

³ S otázkou miery slobody v zariadení sociálnych služieb súvisí tiež bezpečnosť klientov. Klienti majú právo na voľný pohyb a poskytovanie služby v čo najmenej obmedzujúcom prostredí. Poskytovateľ sociálnej služby je povinný vypracovať každému klientovi podľa ustanovenia § 9 zákona o sociálnych službách, individuálny plán, ktorý vychádza z individuálnych potrieb, schopností a cieľov klientov, v ktorom sú jasne definované rizikové faktory a situácie, ktoré by mohli u konkrétného klienta nastať a následne by mali byť vypracované také opatrenia, ktoré by predchádzali rizikovým situáciám a na ich prekonanie alebo riešenie. V týchto plánoch je potrebné, aby bolo uvedené aj to, či môžu klienti zariadenie opustiť sami, alebo len v doprovode zamestnancov. Pri klientoch, ktorí môžu samostatne opustiť zariadenie sa odporúča, aby oznámili svoj odchod a predpokladaný príchod.

⁴ Osoby so zdravotným postihnutím majú mať prístup k informáciám o kultúre, k televíznym programom, filmom, divadlu a iným kultúrnym aktivitám a prístup k miestam určeným na kultúrne predstavenia alebo služby, ako sú divadlá, múzeá, kiná, knižnice a služby cestovného ruchu a v najväčšej možnej miere mali prístup k historickým pamiatkam a k významným miestam národného kultúrneho dedičstva. Ďalej je potrebné umožniť osobám so zdravotným postihnutím rozvíjať a využívať ich tvorivý, umelecký a intelektuálny potenciál nielen na ich vlastný prospech, ale aj na obohatenie celej spoločnosti.

2. Právo na dosiahnutie najvyššieho možného štandardu fyzického a duševného zdravia (čl. 25 Dohovoru)⁵

2.1 Dostupnosť zariadenia

V tejto oblasti sme nezistili žiadne nedostatky, zariadenie je dostupné pre každého, kto potrebuje starostlivosť a podporu. Klient môže podať písomnú žiadosť o poskytovanie sociálnej služby a po predložení rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu je žiadateľ zaradený do evidencie čakaťov na poskytovanie sociálnej služby a v prípade voľnej kapacity je priamo kontaktovaný zariadením.

2.2 Personálne obsadenie (odbornosť poskytovania soc. služieb)

Zariadenie má 5 zamestnancov v domove sociálnych služieb a 7 zamestnancov v chránenej dielni.

2.3 Starostlivosť o klientov

V rámci pracovnej rehabilitácie zariadenie využíva voľnú výtvarnú tvorbu a tvorbu na objednávku, predovšetkým maľbu na textil (tričká, tašky, hodvábne šatky a detské body), výrobu jednoduchých šperkov (plstením, háčkovaním, spracovaním plastov či inými alternatívnymi technikami) a techniku dekupáže na dreve a keramike. Výrobky si môže verejnosť zakúpiť osobne v zariadení, alebo na rôznych trhoch.

⁵ Osoby so zdravotným postihnutím majú právo na dosiahnutie najlepšieho možného zdravia bez diskriminácie na základe zdravotného postihnutia. Majú právo na rovnaký rozsah, kvalitu a štandard bezplatnej alebo cenovo dostupnej zdravotnej starostlivosti a programov a to aj v oblasti zdravotníckych programov zameraných na sexuálne a reprodukčné zdravie a programov v oblasti verejného zdravia určených pre celú populáciu. Osobám so zdravotným postihnutím je potrebné zabezpečiť prístup k zdravotnej starostlivosti vrátane liečebnej rehabilitácie, ktoré zohľadňujú rodový aspekt, najmä osobám so zdravotným postihnutím a) poskytovať rovnaký rozsah, kvalitu a štandard bezplatnej alebo cenovo dostupnej zdravotnej starostlivosti a programov, ktoré sa poskytujú ostatným osobám, a to aj v oblasti zdravotníckych programov zameraných na sexuálne a reprodukčné zdravie a programov v oblasti verejného zdravia určených pre celú populáciu; b) poskytovať zdravotnú starostlivosť, ktorú osoby so zdravotným postihnutím vrátane detí a starších osôb špecificky potrebujú v dôsledku svojho zdravotného postihnutia, a to vrátane včasného zistenia, prípadne intervencie a služby určené na minimalizáciu alebo prevenciu ďalšieho zdravotného postihnutia; c) poskytovať túto zdravotnú starostlivosť čo najbližšie k miestu bydliska danej osoby vrátane vidieckych oblastí; d) vyžadovať od zdravotníckych pracovníkov, aby osobám so zdravotným postihnutím poskytovali starostlivosť v tej istej kvalite ako ostatným osobám, a to aj na základe slobodného a informáciami podloženého súhlasu, okrem iného aj zvyšovaním povedomia o ľudských právach, dôstojnosti, nezávislosti a o potrebách osôb so zdravotným postihnutím prostredníctvom odborného vzdelávania a zverejňovania etických noriem pre verejnú aj súkromnú zdravotnú starostlivosť; e) zakázať diskrimináciu osôb so zdravotným postihnutím pri poskytovaní zdravotného poistenia a životného poistenia, ak toto poistenie povoľuje vnútroštátne právo, a toto poistenie sa musí poskytovať spravodlivým a primeraným spôsobom; f) zamedziť diskriminačné odopretie zdravotnej starostlivosti alebo zdravotníckych služieb alebo jedla a tekutín na základe zdravotného postihnutia.

Klientov vedú k zvládaniu jednoduchej administratívy, ako je prijímanie a vybavovanie telefonátov, práca s internetom (vyhľadanie informácií, práca s facebookom, e-mailová komunikácia apod.), vybavovanie pochôdzok (pošta, nákupy materiálu...).

V rámci sociálnej rehabilitácie navštevujú klienti rôzne podujatia ako sú výstavy, divadelné predstavenia, kiná, pikniky, trhy. Klienti sú vedení, aby si vedeli vytvárať spoločenské vzťahy, mať priateľov, aby si vedeli vypýtať kávu, zorientovať sa v knižnici alebo nechať si poradiť v potravinách.

2.3.1 Individuálne plány klientov⁶

Zariadenie zapája klientov do procesu rozhodovania o vlastnej osobe, o riešení vlastných problémov, rešpektuje ich a ponúka klientom právo výberu. Individuálne plány pripravuje a pravidelných intervaloch reviduje spolu s klientom.

2.4 Dostupnosť liekov

V priestoroch chodby sa nachádza lekárnička, ktorá slúži na nevyhnutné ošetrenie prípadného úrazu. Každý výdaj liekov a zdravotníckeho materiálu sa zapisuje do zošita, ktorý slúži na evidenciu drobných úrazov a spôsobu ich ošetrenia. Vybavenie lekárničky je pravidelne kontrolované a liečivá sú po expiračnej dobe nahradené novými.

2.5 Podpora všeobecného a reprodukčného zdravia

V záujme zabezpečenia starostlivosti o klienta je potrebná úzka spolupráca rodičov, resp. zákonných zástupcov s odbornými pracovníkmi zariadenia, vo vzájomnej informovanosti o všetkých podstatných skutočnostiach, ktoré sa týkajú klienta.

⁶ Podľa ustanovenia § 9 ods. 1 zákona o sociálnych službách je poskytovateľ sociálnej služby povinný plánovať poskytovanie sociálnej služby podľa individuálnych potrieb, schopností a cieľov prijímateľa sociálnej služby, viesť písomné individuálne záznamy o priebehu poskytovania sociálnej služby a hodnotiť priebeh poskytovania sociálnej služby za účasti prijímateľa sociálnej služby (ďalej len „individuálny plán“). Ak je prijímateľ sociálnej služby fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím alebo fyzická osoba odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby, súčasťou individuálneho plánu je aj program sociálnej rehabilitácie.

3. Právo na uplatňovanie spôsobilosti na právne úkony, rovnosti pred zákonom, osobnej slobody a osobnej bezpečnosti (čl. 12 a 14 Dohovoru)⁷

3.1 Preferencie a želania klientov

Preferencie a želania klientov týkajúce sa formy podpory a starostlivosti sú prioritou pri poskytovaní služieb. Klienti zariadenia sú zapojení do všetkých činností, ktoré sa ich týkajú. Zamestnanci klientov rešpektujú, ponúkajú im právo výberu a vedú ich k zodpovednosti za seba, k sebarealizácii a k samostatnosti.

3.2 Spôsobilosť na právne úkony⁸

Zariadenie nie je opatrovníkom žiadnemu klientovi. Všetci klienti sú plne spôsobilí na právne úkony.

3.3 Prístup k osobným informáciám⁹

Zariadenie má vypracovanú Bezpečnostnú smernicu, ktorá ustanovuje pravidlá pre spracúvanie osobných údajov v zmysle zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov

⁷ Podľa čl. 12 Dohovoru majú osoby so zdravotným postihnutím kedykoľvek právo na uznanie svojej osoby ako subjektu práva a majú spôsobilosť na právne úkony vo všetkých oblastiach života na rovnakom základe s ostatnými. Všetky opatrenia týkajúce sa uplatňovania spôsobilosti na právne úkony musia poskytovať primerané a účinné záruky s cieľom zabrániť zneužitiu v súlade s medzinárodným právom v oblasti ľudských práv, čo zabezpečí, aby opatrenia týkajúce sa uplatňovania spôsobilosti na právne úkony rešpektovali práva, vôľu a preferencie danej osoby, aby zabráňovali konfliktu záujmov a nenáležitému ovplyvňovaniu, aby boli primerané a prispôbivé situácii danej osoby, aby sa uplatňovali čo najkratšie a aby podliehali pravidelnej kontrole zo strany príslušného, nezávislého a nestranného orgánu alebo súdu. Majú rovnaké právo vlastniť alebo dediť majetok, spravovať svoje finančné záležitosti a mať rovnaký prístup k bankovým pôžičkám, hypotékam a iným formám finančného úverovania a zabezpečia, aby neboli svojvoľne zbavené svojho majetku.

Podľa čl. 14 Dohovoru majú osoby so zdravotným postihnutím právo, na rovnakom základe s ostatnými:

a) využívať právo na slobodu a osobnú bezpečnosť;

b) na to, aby neboli nezákonne alebo svojvoľne zbavené slobody, aby každé zbavenie slobody bolo v súlade so zákonom a aby existencia zdravotného postihnutia nebola za nijakých okolností dôvodom na zbavenie slobody. V prípade zbavenia slobody, majú na rovnakom základe s ostatnými nárok na záruky v súlade s medzinárodným právom v oblasti ľudských práv a aby sa s nimi zaobchádzalo v zhode s cieľmi a zásadami Dohovoru vrátane poskytnutia primeraných úprav.

⁸ Právne predpisy, v súlade s článkom 46 a 47 Ústavy SR, ktorá je základným zákonom štátu, zakotvujú také právne inštitúty, ktorými sa dôsledne zabezpečuje prístup k spravodlivosti a rovnosť pred zákonom osobám so zdravotným postihnutím. Osoby so zdravotným postihnutím majú kedykoľvek právo na uznanie svojej osoby ako subjektu práva a majú spôsobilosť na právne úkony vo všetkých oblastiach života na rovnakom základe s ostatnými.

⁹ Podľa ustanovenia § 9 ods. 9 zákona o sociálnych službách je poskytovateľ sociálnej služby povinný s postupmi, pravidlami a podmienkami spracovanými v súlade s prílohou č. 2 písm. A oboznámiť svojich zamestnancov a prijímateľov sociálnej služby v im zrozumiteľnej forme. Všetky informácie určené pre klientov by mali byť dostupné v ľahko čitateľnej forme, teda v zjednodušenej forme textu s použitím piktogramov a obrázkov, ktoré napomáhajú klientom k ľahšiemu pochopeniu textu. Ide o celý rad informácií, napr. o zmluvy o poskytovaní sociálnych služieb, o spôsobe podávania sťažností, o domácom poriadku a iné. Zároveň je dôležité, aby mali klienti k týmto dokumentom neustály bezproblémový prístup.

a o zmene a doplnení niektorých zákonov a Nariadenia európskeho parlamentu a rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorej cieľom je zabezpečiť ochranu osobných údajov klientov pri manuálnom a automatizovanom spracúvaní osobných údajov.

Klientom sa poskytujú sociálne služby na základe uzatvorenej zmluvy o poskytovaní sociálnych služieb, ktorá je pre klientov dostupná v ľahko čitateľnom jazyku.

4. Právo na ochranu pred mučením alebo krutým, neľudským či ponižujúcim zaobchádzaním alebo trestaním a ochrana pred vykorisťovaním, násilím, alebo zneužívaním (čl. 15 a 16 Dohovoru)¹⁰

4.1 Prístup zamestnancov ku klientom

Počas výkonu monitoringu sme zaznamenali profesionálny a zároveň ľudský prístup zamestnancov ku klientom. Klienti vyjadrovali spokojnosť so životom v zariadení a s prístupom zamestnancov, ktorý je profesionálny a zároveň ľudský a priateľský. Zamestnanci a vedenie zariadenia majú osobný prístup ku každému klientovi, komunikácia s klientmi je veľmi otvorená, s rešpektovaním osobitosti každého z klientov. Zariadenie má vypracovaný Etický kódex zamestnancov, kde sú spracované etické zásady, ako aj etické pravidlá vo vzťahu ku klientom, k zamestnávateľovi, kolegom a vo vzťahu k povolaniu a odbornosti.

4.2 Obmedzovacie prostriedky

V zariadení sa nepoužívajú obmedzovacie prostriedky, s klientmi sa vedia dohodnúť slovom. Pri náhlej zmene zdravotného stavu či psychického stavu klienta odborní pracovníci zariadenia privolajú rýchlu zdravotnícku pomoc a informujú o tom rodiča, resp. zákonného zástupcu.

4.3 Sťažnosti klientov¹¹

Ak sa klient, či rodič cíti dotknutý vo svojich právach, alebo sa vyskytnú nedostatky v poskytovaní služieb, má právo domáhať sa nápravy. Sťažnosti rieši riaditeľ zariadenia.

¹⁰ Podľa č. 15 Dohovoru nikto nesmie byť vystavený mučeniu ani krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu. Predovšetkým nikto nesmie byť bez svojho slobodného súhlasu vystavený lekárskeým alebo vedeckým pokusom.

Podľa čl. 16 Dohovoru je potrebné prijať všetky príslušné legislatívne, správne, sociálne, vzdelávacie a iné opatrenia na ochranu osôb so zdravotným postihnutím tak doma, ako aj mimo domova, pred všetkými formami vykorisťovania, násillia a zneužívania, a to aj so zreteľom na ich rodový aspekt. Okrem toho je potrebné prijať aj všetky príslušné opatrenia, aby sa zabránilo všetkým formám vykorisťovania, násillia a zneužívania najmä zabezpečením primeranej formy pomoci a podpory osobám so zdravotným postihnutím a pre ich rodiny a opatrovateľov zohľadňujúce ich pohlavie a vek, a to aj poskytovaním informácií a osvety o tom, ako predchádzať prípadom vykorisťovania, násillia a zneužívania a ako ich rozpoznávať a nahlasaovať. Ďalej je potrebné zabezpečiť, aby podporné služby zohľadňovali vek a rod osoby so zdravotným postihnutím a druh zdravotného postihnutia. 3. V záujme toho, aby sa zabránilo výskytu akýchkoľvek foriem vykorisťovania, násillia a zneužívania, je potrebné zabezpečiť, aby nezávislé orgány účinne monitorovali všetky zariadenia a programy, ktoré majú slúžiť osobám so zdravotným postihnutím. 4. Ďalej je potrebné prijať všetky príslušné opatrenia vrátane poskytovania podporných služieb na podporenie fyzickej, kognitívnej a psychologickkej regenerácie, rehabilitácie a sociálnej reintegrácie osôb so zdravotným postihnutím, ktoré sa stali obeťami akýchkoľvek foriem vykorisťovania, násillia a zneužívania. Táto regenerácia a reintegrácia sa musí uskutočňovať v prostredí, ktoré podporuje zdravie, pohodu, sebaúctu, dôstojnosť a nezávislosť danej osoby a zohľadňuje jej špecifické potreby podmienené rodom a vekom.

¹¹ Podľa kritéria 9.2 Prílohy č. 2 zákona o sociálnych službách má poskytovateľ sociálnej služby rešpektovať právo klientov na vyjadrenie spokojnosti alebo nespokojnosti s kvalitou poskytovaných a zabezpečovaných sociálnych služieb. Vyjadrenie nespokojnosti so sociálnymi službami prijímateľom sociálnej služby nie je podnetom ani dôvodom na vyvodzovanie dôsledkov, ktoré by prijímateľovi sociálnej služby spôsobili akúkoľvek ujmu.

Sťažovatelia nesmú byť v zariadení priamo alebo nepriamo zvýhodňovaní alebo poškodzovaní z dôvodu, že podali sťažnosť, podnet, alebo oznámenie. **Odporúčame oboznámiť klientov s možnosťou obrátiť sa so svojou sťažnosťou na nezávislý orgán ochrany práv (napr. Úrad komisára pre osoby so zdravotným postihnutím) spolu s uvedením adresy a telefónu orgánov príslušných na vybavovanie sťažností.**

5. Právo na nezávislý spôsob života a na začlenenie sa do spoločnosti (čl. 19 Dohovoru)¹²

5.1 Podpora nezávislého života klientov¹³

Zmyslom poskytovania sociálnych služieb je predovšetkým nahradiť klientom v čo najväčšej možnej miere ich domov, napĺňať ich individuálne potreby a pomáhať im, aby boli čo najviac samostatní v každodenných činnostiach.

Zariadenie organizuje workshopy, ktoré sú cielené predovšetkým na verejnosť z okolia zariadenia a komunitu Ružinova. Ich cieľom je otočiť roly a zmeniť klienta na lektora. Klienti zariadenia sa stávajú spolulektormi tvorivých aktivít a vďaka tomu dostávajú príležitosť nielen ukázať, čo vedia, ale aj niečo naučiť iných ľudí.

Zariadenie kladie dôraz na nácvik činností zabezpečujúcich čo najväčšiu samostatnosť klientov v bežnom živote. V rámci nácviku samoobslužných činností a prípravy na samostatný život vykonávajú upratovacie práce: umývanie dlážky, chladničky a mikrovlnky, vynesenie odpadkov, vysávanie kobercov, či umývanie okien.

5.1.1 Finančné prostriedky klientov

Klienti samostatne hospodária so svojimi finančnými prostriedkami. Zariadenie neeviduje pohľadávky klientov ani nevedie žiadnu správu nad finančnými záležitosťami svojich klientov.

5.2 Prístup k vzdelávaniu a pracovným príležitostiam

Chránená dielňa poskytuje zamestnanie 6 zamestnancom (štyrom zamestnancoms so zníženou pracovnou schopnosťou a ich dvom asistentom). Ďalšia asistentka je zároveň majsterka chránenej dielne. Pri vzniku chránenej dielne zakladatelia zvolili ako predmet

¹² Podľa čl. 19 Dohovoru osoby so zdravotným postihnutím majú právo na plné začlenenie a zapojenie sa do spoločnosti. Preto je nevyhnutné zabezpečiť, aby:

a) osoby so zdravotným postihnutím mali možnosť zvoliť si miesto pobytu, ako aj to, kde a s kým budú žiť na rovnakom základe s ostatnými a aby neboli nútené žiť v určitom konkrétnom prostredí;

b) osoby so zdravotným postihnutím mali prístup k celému spektru podporných služieb, či už domácich alebo pobytových a ďalších komunitných podporných služieb vrátane osobnej asistencie, ktoré sú nevyhnutné pre nezávislý život v spoločnosti a pre začlenenie sa do nej a ktoré zabraňujú izolácii a segregácii v spoločnosti;

c) komunitné služby a zariadenia pre širokú verejnosť boli za rovnakých podmienok prístupné osobám so zdravotným postihnutím a aby zohľadňovali ich potreby.

¹³ Jednou z povinností poskytovateľa sociálnej služby uvedených v ustanovení § 7 zákona o sociálnych službách je spolupracovať s rodinou, obcou a komunitou pri utváraní podmienok na návrat prijímateľa sociálnej služby poskytovanej v zariadení s celoročnou pobytovou formou do prirodzeného rodinného prostredia alebo komunitného prostredia s prednostným poskytovaním sociálnej služby terénnou formou, ambulantnou formou alebo týždennou pobytovou formou, a to so súhlasom prijímateľa sociálnej služby a pri rešpektovaní jeho osobných cieľov, potrieb, schopností a zdravotného stavu.

činnosti dielne spracovanie zvyškového textilu tkaním na ručných krosnách a následné zhotovovanie tašiek, vankúšov a vakov z utkaného materiálu.

Obr. č. 4 Dielňa

5.3 Právo na účasť na politickom a verejnom živote¹⁴

Rodičia, prípadne zákonní zástupcovia zabezpečujú informácie o voľbách.

5.4 Aktivity klientov¹⁵

Pravidelne, raz mesačne, chodia klienti na zaujímavý i podnetný výlet. Chodia do Pezinskej čokoládovne, alebo do cukrárne v Bratislave. Navštívili Bratislavský hrad, piešťanských mestských policajtov. Počas leta navštevujú kúpaliská a jazerá, alebo sa zúčastňujú rôznych aktivít usporiadaných mestom Bratislava (Deň krivých zrkadiel, Naše mesto...).

Klienti sa venujú pracovnej terapii podľa rozpisu činností. Upratujú, pečú si napríklad medovníčky či langoše. S obľubou vyhľadávajú recepty na internete. V zariadení sa organizujú spoločné oslavy narodenín či menín.

Niektorí klienti navštevujú partnerské divadelné zoskupenie Stopy snov, ktoré predstavuje človeka so znevýhodnením ako herca.

¹⁴ Volebné právo je všeobecne zaručené Ústavou Slovenskej republiky, ako aj Listinou základných práv a slobôd. Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím v článku 29 ods. a) vyžaduje, aby sa zaistilo, aby sa osoby so zdravotným postihnutím mohli účinne podieľať na politickom a verejnom živote na rovnakom základe s ostatnými, a to priamo, alebo prostredníctvom slobodne zvolených zástupcov vrátane práva a možnosti osôb so zdravotným postihnutím voliť a byť zvolený.

¹⁵ Aktivity každého klienta v priebehu celého dňa by mali vychádzať z jeho individuálnych potrieb a mali by smerovať k zmysluplnému tráveniu času, podpore jeho sebestačnosti a samostatnosti. Zariadenie by malo zabezpečiť každému klientovi možnosť zúčastniť sa týchto činností. Podľa ustanovenia § 7 ods. a) zákona o sociálnych službách je poskytovateľ sociálnej služby povinný prihliadať na individuálne potreby prijímateľa sociálnej služby, b) aktivizovať prijímateľa sociálnej služby podľa jeho schopností a možností.

SUMARIZÁCIA OPATRENÍ DSS Prima n.o.

Termín plnenia do 30.06.2021

Opatrenie	číslo
<i>Odstránenie prahu v riaditeľni v súlade s prílohou k Vyhláške č. 532/2002 Z. z. Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie.</i>	1
<i>Debarierizácia toaliet v zariadení v súlade s prílohou k Vyhláške č. 532/2002 Z. z. Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie.</i>	2
<i>Vybudovanie vodiacej tyče pri vchodovej rampe v súlade s prílohou k Vyhláške č. 532/2002 Z. z. Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie</i>	3